

Raadsvoorstel

Onderwerp: Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2026-2030

Datum collegevergadering	13 januari 2026	Ambtenaar	M. Boesenach/ODIJmond
Zaaknummer	3930311	Telefoon	06 155 078 52
Portefeuillehouder(s)	J. Verwoort	E-mailadres	mboesenach@odijmond.nl

Voorgesteld raadsbesluit

1. Het Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2026-2030 vast te stellen;
2. Het restantbudget vanuit het Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2021-2025 bij de behandeling van de Jaarrekening 2025 over te hevelen naar het Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2026-2030.

Samenvatting

Het Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2026-2030 (hierna: PGL) is een samenwerking van de gemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen, ondersteund door de Omgevingsdienst IJmond (ODIJ) en de GGD Kennemerland, vanuit de rol van gezondheidkundig adviseur. Het programma richt zich op verbetering van luchtkwaliteit en vermindering van geluid- en geurhinder in de IJmond. Dit draagt bij aan een gezondere leefomgeving en uitvoering van het Schone Lucht Akkoord (SLA). "In de IJmond is sprake van een stapeling van milieurisico's. Inwoners worden blootgesteld aan een combinatie van stof, geluid, geur en schadelijke stoffen. Er is meer dan op andere plekken in Nederland sprake van een stapeling van deze risico's" - RIVM, september 2023. Het vorige programma gezonde leefomgeving was opgesteld voor de periode 2021-2025. De urgentie is anno 2025 nog groot. Om onze inzet voor een gezonde leefomgeving voort te kunnen zetten en te werken aan de gestelde ambities, is voor de periode 2026 tot en met 2030 een nieuw programma opgesteld. Met dit voorstel wordt de raad gevraagd het Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2026-2030 vast te stellen. In de Voorjaarsnota 2026 doet het college de raad een voorstel voor de Velsense financiële bijdrage aan het programma.

Inleiding

De IJmondgemeenten werken samen aan een gezondere leefomgeving. Het vorige programma liep van 2021-2025. Uit recente RIVM-rapportages blijkt dat de IJmondregio niet op koers ligt om in 2030 onder de EU-grenswaarden te komen. Daarom is een nieuw programma opgesteld voor

GEMEENTE VELSEN

2026-2030, met maatregelen op het gebied van industrie, mobiliteit, scheepvaart en woonomgeving. De IJmondgemeenten werken met het 'PGL IJmond aan de gezondheid van de inwoners van de IJmond door het verbeteren van de leefomgeving. Het vorige PGL is eind 2021 door de raden van de gemeenten vastgesteld, mede ter uitvoering van het gezamenlijk ondertekende Schone Lucht Akkoord. Het Schone Lucht Akkoord heeft als doel 50% gezondheidsverbetering te realiseren in 2030. Sinds de start van het PGL is het inzicht in de luchtkwaliteit en de negatieve effecten ervan op de gezondheid in de IJmond sterk toegenomen. Er kan meerwaarde behaald worden door niet uitsluitend in te zetten op gezondheidswinst via luchtkwaliteitsverbetering. Door geluid-, stof- en geuremissies mee te nemen kan op een breder gezondheidsvlak invloed worden uitgeoefend en kunnen koppelkansen worden benut. De uitdaging voor een nieuw PGL is om te werken aan maatregelen die de luchtkwaliteit substantieel verbeteren en geluids- en geurhinder sterk verminderen. Voor de thema's Woon- en Leefomgeving, Industrie, Scheepvaart en Mobiliteit worden hiervoor maatregelen uitgevoerd. De urgentie om de leefomgeving in de IJmond te verbeteren is namelijk onverminderd groot. Het college adviseert om het Programma Gezonde Leefomgeving vast te stellen, zodat ook de komende 5 jaar via het PGL stappen gezet kunnen worden om de gezondheid van inwoners in de IJmond verder te verbeteren.

Beoogd doel en effect van het besluit

Het programma beoogt een verbetering van luchtkwaliteit en vermindering van hinder door geluid en geur. Dit leidt tot gezondheidswinst en een leefbare IJmond.

Argumenten

Argumenten om te starten met het PGL 2026-2030 zijn:

1. Het PGL werkt aan de verbetering van de gezondheid van inwoners van IJmond
2. Het PGL werkt specifiek aan het reduceren van emissies ten aanzien van geluid, geur en lucht
3. Uitvoering van het Schone Lucht Akkoord en wettelijke verplichtingen.

Werken aan een gezondere leefomgeving

In de IJmond is sprake van een stapeling van milieurisico's. Inwoners worden blootgesteld aan een combinatie van stof, geluid, geur en schadelijke stoffen. De urgentie in de regio is groot om te werken aan een verbetering van de gezondheid van inwoners van de IJmond. De IJmondgemeenten hebben het Schone Lucht Akkoord ondertekend. Hiermee hebben de IJmondgemeenten zich gecommitteerd aan de doelstelling om met lokale initiatieven een bijdrage te leveren om landelijk een 50% gezondheidsverbetering te realiseren. Op het moment dat het PGL en het Schone Lucht Akkoord niet wordt uitgevoerd, blijven de inwoners van de IJmond blootgesteld worden aan de huidige luchtkwaliteit en geur- en geluidhinder, en wordt de leefomgeving daardoor niet gezonder.

Welzijn en economie

Een landelijke verbetering van 50% gezondheidsverbetering houdt in dat het landelijke gemiddelde levensduurverlies in 2030 teruggebracht moet worden van gemiddeld 9 maanden naar 4 maanden. Wat neerkomt op 4000 à 5000 minder sterfgevallen en 3 tot 6 miljard euro aan maatschappelijke baten in 2030 voor heel Nederland.

Argumenten om niet te starten met het PGL 2026-2030 zijn:

- De gemeente heeft de wens om beschikbare financiën op een andere wijze in te zetten.

Alternatieven

Een alternatief is om per gemeente afzonderlijk te werken aan een gezondere leefomgeving.

- Het risico daarvan is dat snelheid en doelmatigheid minder zijn geborgd, doordat samenwerking, kennisdeling en gezamenlijke doelbepaling niet vanzelfsprekend zijn.
- Geen uitvoering van het programma leidt tot imagoschade, gezondheidsrisico's en niet voldoen aan wettelijke normen.
- Luchtvervuiling en geluid- en geurhinder houden zich niet aan gemeentegrenzen. Het is daarom belangrijk om gezamenlijk op te trekken als IJmondgemeenten.

Risico's

Financieel

Gelet op de financiële situatie van gemeenten kan het lastig zijn om voldoende middelen voor de uitvoering van het PGL vrij te maken. Dit risico proberen we te ondervangen door zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaand beleid, en door waar mogelijk extra financiële middelen in de vorm van subsidies te genereren.

Programma

Ondernemend en duurzaam Velsen

Kader

-
- Omgevingswet
  - Schone Lucht Akkoord
  - Programma Gezonde Leefomgeving 2021-2025
  - Programma Tata Steel 2024-2030

Participatie en inspraak

Tijdens een inwonersbijeenkomst van Hollandse Luchten op 28 oktober 2025 en een IJmondiale raadsinformatiebijeenkomst op 12 november 2025 zijn inwoners en raadsleden meegenomen in de kaders van het programma. Daarbij was het ook mogelijk om inhoudelijk feedback te leveren op die kaders. Voor het bepalen van de prioritaire thema's voor het programma hebben we gebruik gemaakt van recente inwonersonderzoeken in de IJmond, zoals het IPSOS-onderzoek en de GGD Gezondheidsmonitor IJmond 2024.

Tijdens de uitvoering van het programma gaan we het programma inhoudelijk verder verdiepen. Dit doen wij door tijdens de uitvoering van het PGL bewoners te betrekken bij de inhoud. De omgevingsdialoog is hier een middel voor, naast dat er gerichte communicatieactiviteiten worden

GEMEENTE VELSEN

ontwikkeld. De Omgevingsdialoog Industrie & Gezondheid IJmond komt voort uit het programma Tata Steel. Hierbij gaan overheden (de IJmondgemeenten Beverwijk, Heemskerk en Velsen, de provincie Noord-Holland en het Rijk) met de omgeving – bewoners en bedrijven – in gesprek over industrie en het gezonder maken van de leefomgeving in de IJmond. Binnen deze omgevingsdialoog kan periodiek ook ruimte komen voor de voortgang en inhoud van het Programma Gezonde Leefomgeving IJmond. Er is een plan van aanpak voor de omgevingsdialoog opgesteld, de start van de omgevingsdialoog is voorzien in 2026.

Financiële consequenties

Op basis van de conceptbegroting zijn de benodigde financiën voor het programma geraamd op 340.000 euro per jaar. Hieronder is de conceptbegroting opgenomen voor het Programma Gezonde Leefomgeving 2026-2030.

Inkomsten	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal 2026-2030
Restant PGL 2021-2025 gemeente Beverwijk en Heemskerk	€ 140.000					€ 140.000
Uren vanaf 2027 in GR gemeente Beverwijk en Heemskerk		€ 84.425	€ 84.425	€ 84.425	€ 84.425	€ 337.698
Bijdrage gemeente Beverwijk (vastgesteld)	€ 15.000	€ 42.788	€ 42.788	€ 42.788	€ 42.788	€ 186.151
Voorgestelde bijdrage Heemskerk	€ 15.000	€ 42.788	€ 42.788	€ 42.788	€ 42.788	€ 186.151
Uren vanaf 2027 in GR gemeente Velsen		€ 84.425	€ 84.425	€ 84.425	€ 84.425	€ 337.698
Restant PGL 2021-2025 gemeente Velsen	€ 140.000					€ 140.000
Voorgestelde bijdrage gemeente Velsen	€ 30.000	€ 85.576	€ 85.576	€ 85.576	€ 85.576	€ 372.302
Totaalbudget PGL 2026-2030	€ 340.000	€ 340.000	€ 340.000	€ 340.000	€ 340.000	€ 1.700.000

Uitgaven	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal 2026-2030
Interne uren OD IJmond	€ 194.840	€ 194.840	€ 194.840	€ 194.840	€ 194.840	€ 974.200
Projecten	€ 145.160	€ 145.160	€ 145.160	€ 145.160	€ 145.160	€ 725.800
Totaal	€ 340.000	€ 340.000	€ 340.000	€ 340.000	€ 340.000	€ 1.700.000

Vanuit het vorige Programma Gezonde Leefomgeving 2021-2025 resteert een bedrag (indicatie 280.000 euro), het exacte bedrag stellen wij vast bij de jaarrekening 2025. We stellen voor om bij de behandeling van de jaarrekening het op dat moment resterende bedrag over te hevelen van het PGL 2021-2025 naar het PGL 2026-2030. Voor de gemeente Velsen gaat het om een indicatief bedrag van 140.000 euro op basis van 280.000 euro. Voor Heemskerk en Beverwijk gaat dit indicatief om 70.000 euro op basis van 280.000 euro.

De belangrijkste redenen waarom dit bedrag resteert:

1. Ontvangen gelden vanuit subsidies
Gedurende 2021-2024 zijn meerdere SPUK subsidies ontvangen. Deze SPUK subsidies hebben interne kosten afgedekt, dit heeft een kostenbesparing opgeleverd.
2. Beperkte inzet programmamanager in 2024
Door omstandigheden heeft het Programma Gezonde Leefomgeving gedurende een groot deel van 2024 geen programmamanager gehad. Ook is in 2024 veel tijd gestopt in de actualisatie van het Programma Gezonde Leefomgeving. Hierdoor zijn in 2024 minder projecten uitgevoerd. In 2025 is hier deels een inhaalslag op gemaakt.

Voor de periode 2026-2030 wordt van de gemeente Velsen een bijdrage gevraagd van 512.302 euro. Vanuit de periode 2021-2025 resteert voor Velsen een bedrag van (indicatief) 140.000 euro en dit bedrag dient als dekking in 2026.

GEMEENTE VELSEN

De ODIJ heeft naar aanleiding van de herijking van de financiering in de Kadernota 2027 het voorlopig financieel effect weergegeven in de begroting 2027. De herijking van de financiering heeft geleid tot aanpassingen in de uren per deelnemer en een nieuw uurtarief. De verwachting is dat de gemeente Velsen vanaf 2027 structureel een lagere deelnemersbijdrage zal gaan betalen. In de Kadernota 2027 van de ODIJ wordt dit concreet uitgewerkt. Deze kadernota komt in maart 2026 in de raad aan de orde, samen met de 9e wijziging van de GR ODIJ.

De verwachte lagere deelnemersbijdrage is nog niet verwerkt in de meerjarige begroting van de gemeente Velsen. Dit betekent dat er daarmee een dekkingmogelijkheid is voor het Programma Gezonde Leefomgeving 2026-2030 in de huidige begroting. In de Voorjaarsnota 2026 nemen we een voorstel op voor de financiering van het Programma Gezonde Leefomgeving gedurende de periode 2026-2030. Er wordt ook gekeken naar externe financiële middelen in de vorm van subsidies.

Uitvoering van besluit

Na besluitvorming over de inhoud en de financiering van het programma door de raden in de IJmond start de uitvoering van het programma. Over de uitvoering wordt periodiek gerapporteerd.

Bijlagen - onderdeel uitmakend van het besluit

Raadsbesluit Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2026-2030
Agendaverzoek Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2026-2030
Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2026-2030

Bijlagen - bijgevoegd als achtergrondinformatie

Presentatie opzet Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2026-2030 – IJmondiale raadsinformatiebijeenkomst 12 november 2025
Programma Gezonde Leefomgeving IJmond 2021-2025 - geactualiseerd november 2024

Burgemeester en wethouders van Velsen,

De secretaris,

D. Veurink

De burgemeester,

F.C. Dales